

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
67/17	Lyngen formannskap	31.05.2017

Handlingsplan for landbruket 2017-2019

Henvisning til lovverk:

Plan og bygningsloven

Vedlegg

1 Handlingsplan for landbruket 2017-2019

Saksprotokoll i Lyngen formannskap - 31.05.2017

Behandling:

VEDTAK:

Lyngen formannskap tiltrer rådmannens innstilling til vedtak. Enst

Vedtak:

Handlingsplanen for landbruket i Lyngen 2017-2019, synliggjør landbrukets verdiskapning og samfunnsmessige betydning for kommunen på en god måte.

Igjennom en lang prosess har høringsinstansene kommet til følgende hovedmål, delmål:

«Utvikle innovativt- og bærekraftig landbruk i Lyngen, basert på naturgitte ressurser, kompetanse- og kultur».

Delmål:

Effektivisere arealbruken

Øke kompetansen til næringsutøverne

Tilrettelegge for næringskombinasjoner

Økt utnyttelse av skogressursene

Dialogmøter med reinbeitedistriktene.

I vedlegget for handlingsplanen gis det nærmere beskrivelse av bakgrunnen for mål, status, landbrukets verdiskapning, visjon, mål og strategier.

Rådmannens innstilling

Handlingsplanen for landbruket i Lyngen 2017-2019, synliggjør landbrukets verdiskapning og samfunnsmessige betydning for kommunen på en god måte.

Igjennom en lang prosess har høringsinstansene kommet til følgende hovedmål, delmål:

«Utvikle innovativt- og bærekraftig landbruk i Lyngen, basert på naturgitte ressurser, kompetanse- og kultur».

Delmål:

Effektivisere arealbruken

Øke kompetansen til næringsutøverne

Tilrettelegge for næringskombinasjoner

Økt utnyttelse av skogressursene

Dialogmøter med reinbeitedistriktene.

I vedlegget for handlingsplanen gis det nærmere beskrivelse av bakgrunnen for mål, status, landbrukets verdiskapning, visjon, mål og strategier.

Saksopplysninger

Generelle opplysninger om saken

Kommunestyret i Lyngen vedtok gjeldende landbruksplan i september 2009, for planperioden 2009-2014. Vi har derfor en periode hatt en utdatert plan.

I strategidebatten for økonomiplanen 2013-2016, KST 04.10.2012, drift punkt 7, ble følgende enstemmig vedtatt: «Det bør utarbeides en moderne og fremtidsrettet landbruksplan for Lyngen. Den bør i tillegg til generelt jord- og skogbruk klarlegge mulighetene for nisjeproduksjoner innen reiseliv, hyttebygging, jakt, fiske, mv.»

Handlingsplanen har nytteverdi på flere måter:

Bidrar til å synliggjøre landbrukets næringsmessige og effekter. I planen foreslås tiltak for å vitalisere og utvikle landbruksdrift, og tiltak for etablering av andre bygdenæringer.

Målet er økt matproduksjon i samsvar med nasjonale og regionale mål.

- Gir informasjon om status og utvikling i landbruksnæringa i kommunen.
- Bidrar til at landbruksnæringens interesser settes i et samfunnsmessig perspektiv. Planen vil kunne være et sektorinnspill til kommuneplanlegging.

Det er plan- og bygningsloven som er det viktigste verktøyet innen arealforvaltninga. For å avklare den langsiktige arealbruken er det viktig både for utbyggingsinteressene og for jordbruksinteressene, at det gjennom planer etter plan- og bygningsloven legges føringer for hvilke areal som skal brukes til hva, i et så langsiktig perspektiv som mulig.

Denne planen er en revidering av tidligere «Landbruksplan» og prosessen betraktes som en revidering av tidligere plan og det anses ikke for nødvendig med eget planprogram for prosessen.

Bruk av bestemmelser og retningslinjer til kommuneplanens arealdel kan gi bedre forutsigbarhet om framtidig arealbruk. Bestemmelsene er juridisk bindende, men retningslinjene bare er veiledende. Det kan synliggjøres en langsiktig avgrensning av tettstedene mot de arealene som skal brukes til landbruk. En slik grense («grønn strek») er ikke juridisk bindende, og nytten av den vil dermed i stor grad være avhengig av hvilken vekt politikerne legger på den ved revisjoner av kommuneplanen.

Gjennom bruk av hensynssoner etter pbl. § 11-8 c kan det i kommuneplanens arealdel avsettes områder der særlige hensyn gjør seg gjeldende, for eksempel hensynet til jordvernet. Det er kan knyttet retningslinjer til disse sonene. Pbl. § 11-18 gir hjemmel til å innføre bindingstid for arealbruken i visse områder, for eksempel av hensyn til jordvernet.

Det ble invitert til arbeidsmøte på Tindevangen 8. november 2016. Planen er inndelt i fem tema; effektivisere arealbruken, kompetansetiltak, tilrettelegge for næringskombinasjoner, økt utnyttelse av skogressursene og reindrifta. Administrasjonen i kommunen hadde en statusgjennomgang for hvert tema og gruppearbeid om hvert tema. Gruppene kom med forslag til,

Hovedmål:

«Utvikle innovativt- og bærekraftig landbruk i Lyngen, basert på naturgitte ressurser, kompetanse- og kultur.

Delmål:

Effektivisere arealbruken

Øke kompetansen til næringsutøverne

Tilrettelegge for næringskombinasjoner

Økt utnyttelse av skogressursene

Dialogmøter med reinbeitedistriktene.

Med utgangspunkt i forslagene til hovedmål og delmål ble handlingsplan med forslag til sendt ut på høring.

Det ble invitert bred deltagelse gjennom høringsprosess med svarfrist 15.01.17. Fylkesmannen i Troms og Lyngen Bonde og Småbrukerlag kom med innspill.

Jordbrukssjefen er prosjektansvarlig og har ansvaret for at planprosessen. Enhet næring stilte med prosjektleder. Enhetene næring og arealforvaltning har ansvar i gjennomføring av planprosessen.

Ressursgruppa for landbruket i Lyngen deltok på eget møte i planprosessen, for å foredle innspill som kom spesielt under temaet matproduksjon.

Organet har ingen formell rolle, men ble brukt som referansegrupper for å sikre kontakt med næringen i utarbeidelsen av planen.

Landbruksplanen har først og fremst fokus på Lyngen kommune sitt handlingsrom og sine tiltak for landbruket i kommunen.

Forhold til overordnet plan og øvrige vedtak

Økonomiske konsekvenser

Ingen kjente konsekvenser

Risiko- og sikkerhetsmessige konsekvenser

Ingen kjente konsekvenser

Miljøkonsekvenser

Ingen kjente konsekvenser

Folkehelse/friluftsliv

Ingen kjente konsekvenser

Vurdering av alternativer og konsekvenser

Strategiske hovedmål med tiltak, strategi og mål.

Hovedmål: - og kultur.	Tiltak	Strategi	Mål	Kommentar
Utvikle innovativt – og bærekraft og landbruk basert på naturgitte ressurser, kompetanse- og kultur				
Delmål:				
Effektivisere arealbruken	Tilskudd til nydyrking. Tilskudd til kjøp av jordbruksareal for utparsellering for tilleggsareal til bønder.	Etablere nydyrkingsfond med årlige tilførsler av kapital.	Redusere behovet for kraftfor, å stimulere til rasjonell bruk av grovforarealene.	Stimulere til mer dyrket mark, effekten med tiltaket er stimulere til økt produksjon av melk, kjøtt og redusere arealknappheten. Økt tilgang til areal, vil redusere behovet for

				kraftfor, som vil styrke matvare beredskapen.
	Jordleie	Teste ut nye modeller for jordleieavtaler i mellom grunneier og leietaker	Sikre forutsigbare rammevilkår for partene, arronderingsmessig gevinst og redusert miljøbelastning.	God reorganisering av jordstykkene gir mulighet for god agronomi, redusert miljøbelastning og bør være mer interessant for bonden og grunneier. Den økte nytteverdien bør også gi økt verdi på leiejorda.
	Driveplikt	Skaffe oversikt over leiearealene i Lyngen med skriftlige/muntlige avtaler. Sikre politisk forankring for oppfølging av driveplikt. Igangsette pilotprosjekt som sikrer at driveplikten oppfylles. Som sikrer driftsmessig god løsning for bonden. Tilgjengelig areal høstes Evaluering av jordleieavtalene som sikrer fremtidsrettet arrondering.	For all leiejord skal det foreligge godkjente jordleieavtaler iht vilkår.	Reglene om driveplikt gjelder alle eiere av jordbruksareal. Etter jordlova § 8 har eiere av eiendom med jordbruksareal driveplikt i hele eiertiden. Driveplikt oppfylles ved egen drift eller utleie.
	Jordbank	Etablere partnerskap med grunneiere/lag, kommunen, for å tilrettelegge for effektive driftsvilkår for bøndene i kommunen og forutsigbare driftsvilkår for næringen.	Etablere en kommunal jordbank som et redskap for å hindre reduksjon i jordbruksarealet, styrke jordvernet, sikre driftsmessige gode løsninger, sikre erstatningsarealer for arealer som bygges ned.	Det er behov for å sette opp en oversikt, kalt jordbank som skal kunne fange opp der det områder ledig, som ved nedleggelse i bygder, slik at tiltak kan settes inn for å sikre at arealene lar seg nyttiggjøre videre.
	Konkurrans om jordbruksarealer	Det bør utarbeides en ressursoversikt over bruket, oversikt over tilgjengelige ressurser i tilknytning til bruket, vurdere utviklingsmulighetene for bruket basert på egne leiede jordressurser, brukerens kompetanse, interesser, mv.	Restriktiv politisk praktisering av jord- og konsesjonslovens bestemmelser, næringsutøvere og grunneiere legger til rette for bærekraftig utnyttelse av jordbruksarealene. Som sikrer rekruttering til næringa og hindre utilsiktede effekter.	Husdyrhold basert på grovfor er en svært arealkrevende produksjon, samtidig som antall husdyr har økt i takt med krav om økt lønnsomhet i næringa. Konkurransen om jord fører til ulike utilsikta effekter, jordleieavtaler sies opp, landgrabbing- hvor kollegaer kjøper opp jord på bekostning av leietakere, leie av jord uten skriftlige avtaler.
Tilrettelegge for flersidig beitebruk	Regionalt miljøprogram	Regionalt miljøprogram skal fremme særskilte miljømål i jordbruket: * redusere forurensning til vann og luft * ivareta kulturlandskap og kulturminner * tilrettelegge for friluftsliv * ivareta biologisk mangfold	RMP skal omfatte alle husdyrprodusenter innen 5-år. Utarbeide beitebruksplaner for sankelagene.	SMIL-midlene er det viktigste økonomisk virkemiddel for å gjennomføre tiltak i kulturlandskap utover ordinær landbruksdrift.
Tilrettelegge for framtidsrettet landbruk.	Bondelunsj	Etablere uformelle møte arena for kompetanseheving og meningsutveksling.	Stimulere til nettverksbygging og kompetanseheving.	Målet med «Bondelunsj» er å etablere en uformell møte møtearena for næringsutøverne. Der kan næringsutøverne diskutere ulike næringsrelaterte problemstillinger og skape et miljø på tvers av produksjonene.

	Kompetanseløft innen agronomi	Gjennomføre kurs inne drift og driftsteknikker. Videreføre forsøksfeltene med utprøving av lokalt klimatilpasset såfrø arter, i samarbeid med Landbruk Nord.	Øke agronomiske kunnskap innen klimabaserte driftsvilkår og teknikker.	Med bakgrunn endrede agronomiske vilkår, øke kunnskapen innen klimabaserte driftsvilkår og teknikker.
	Kompetanseheving innen databruk	Arrangere datakurs – skreddersydd for bønder. Forslag til Formålet med det 30 timers lange kurset var å gi en god plattform for mestring av de daglige digitale utfordringene.	Alle bønder bør kunne benytte data som hjelpemiddel i driften av foretaket.	Opplæringen som bør inneholdt temaer som grunnleggende dataferdigheter, digital kommunikasjon, digitale kartløsninger og andre landbruksbaserte løsninger mv., føre til at egen administrasjon blir mer effektiv, og at kvaliteten på dette arbeidet øker. Tilbakemeldinger tyder på at mange tema er nye områder for bøndene. F.eks Excel, databruk, rapportskrivning, lesing av manualer/instruksar, kunnskap om HMS-reglement, bruk av sosiale medier til fordel for bedriften, presentasjonsteknikk, kundebehandling osv.
Tilrettelegge for næringskombinasjoner		Etablering av tilleggsnæringer som styrker økonomien på bruket og øker sjansen for at neste generasjon overtar gården, gir ringvirkninger lokale deltidsarbeidsplasser i lokalsamfunnet og utvikling av nye arbeidsplasser.	Økt verdiskapning i primærleddet.	<i>Stat: Hvis det ikke har vært gårdsbruk her, er det lite trolig at vi hatt noe særlig gjester her. Det en helt klar sammenheng mellom aktivt gårdsbruk og fint kulturlandskap. Vi selger i utgangspunktet et gårdsbruk i drift, og hvis vi en dag skal slutt med gårdsdrift så tror jeg ikke produktet er like attraktivt. Man må se hele gården som ressurs».</i>
	Naturbasert turisme	«Lyngen» som merkevare retter seg i stor grad mot forbrukerne, mens stedsmerket bidrar til å bygge image og identitet i lokalbefolkningen, i næringslivet og i stedets makromiljø. For å kunne bygge et image utad må man bygge tillit og troverdighet både innad i befolkningen, hos leverandører og hos investorer, i utdanningsinstitusjoner, i kulturliv, hos myndigheter og i samfunnet for øvrig. Merkebyggingen må integrere ulike næringer og funksjonsområder og ikke bare enkeltprodukter. Produktutvikling og markedsføring må skje gjennom ledelse av aktører som styrer på topplan (Rusten m.fl. 2007: 72).	Styrke merkevaren Lyngen som reiselivs mål basert på lokale ressurser, kultur, tradisjoner – identitet. Etablere leverandørnettverk med formål om felles portal, markedsføring og salg av kortreiste produkter og tjenester fra Lyngen.	Etablere et felles tilbydernetverk for aktørene, som sikrer kunder mer forutsigbarhet i tilbud innen kortreiset produkter, felles markedsføring strategier, kvalitetssikringssystemer, merkevarebygging og interne kvalitetsregler for medlemmene i nettverket.

	Inn på tunet		Reetablere godkjenningene for Inn på tunet tilbydere. Økt kjøp av lokale Inn på tunet tjenester.	Inn på tunet (tidligere kalt Grønn omsorg) er tilrettelagte og kvalitetssikrede tjenestetilbud på gårdsbruk. Dette er i hovedsak tjenestetilbud som foregår i nært samarbeid med oppvekst/ skole-, helse- og sosialsektor i kommunen.
Økt utnyttelse av skogressursene	Kvisting og avstandsregulering i plantefelt. Kursing skogeiere/rekrutering. Avvirkning i lauvskog – hvem/hvordan/selge lokalt (Lyngsalpan vekst) /reiselivsbedriftene i kommunen. Samordne flere skogeiendommer til en felles drift.	Kompetansehevings tiltak som kurs og infotiltak. Motorsagkurs som valgfag på underskolen. Sette «skogen» på dagsorden, f.eks skogdager.	Øke verdiskapningen i primærleddet. Øke kvaliteten på skogressursene i Lyngen. Tilrettelegging av flerbruksveier som gir økt avvirkning og lønnsomhet og tilgjengelighet til utmarka.	Som ett ledd i Lyngen skogbrukets infrastruktur bør det i forbindelse med bygging av dypvannskai i Nord Lenangen og Tyttebærvika. Tilrettelegges for lagring av rundstokk til f.eks. transport av virke til smelteverket i Finnfjord. Dette vil gi samfunnsøkonomiske effekter, og et framtidsrettet, kostnadseffektivt og klimatilpasset infrastrukturbehov i verdikjeden. Fra skogen til industrien i et tidsperspektiv på de kommende 20 år.
Dialogmøter med reinbeitedistriktene	Etablere opplevelsestilbud.	Det bør etableres faste dialogmøter mellom reindriftsnæringen, reindriftsforvaltningen, landbruksnæringen og Lyngen kommune i forbindelse med sommerbeite på Lyngen halvøya	Etablere faste dialogmøter. Distriktene representert i næringsfaglige utvalg.	Vi registrerer at det kommer forslag om at reindriften i større grad bør tas med i kommunens landbruks og næringsplan. Om dette skal gjøres, bør det skje i samarbeid med distriktene i Lyngen.